

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele să adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte	„FOAIA DIECEZANĂ“
” ” ” pe 1/2 de an 5 cor.	etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la	iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
” România și străinătate pe an 14 frc.	150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte	ADMINISTRAȚIUNEA
” ” ” ” pe 1/2 an 7 ”	8 cor., de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografeiei diec. în Caransebeș

Nr. 1643 Sc. ex 1906.

Nazarenismul

— Istoria și ființa lui —

de Dr. Vladimir Dimitrievici

(Traducere)

Notă oficială

Prin aceasta se aduce la cunoștință tuturor pe cari îi privește, că la institutul nostru pedagogic diecezan examenele de ovalificațiune învățătorescă se vor ține în 20 Iunie (3 Iulie nou) a. c. și zilele următoare cu excepțiunea zilei de 24 Iunie (7 Iulie n.). Petițiunile pentru admitere la examene se primesc până la 17/30 Iunie a. c. și au să fie adresate Consistorului diecezan și instruite cu următoarele documente:

1. Estrasul de botez.
2. Atestatul din școlale, care petenții le-au cercetat înainte de ce au intrat în institutul pedagogic.
3. Atestatele din toate clasele de pedagogie.
4. Învățătorii provizori să producă și atestat de funcțiune.
5. Taxa de 20 coroane, ori atestat de paupertate în înțelesul §-lui 125 din Statutul organic.

Cei ce repetesc examenul au să petiționeze de nou și să solvească taxa de 10 coroane.

Se observă totodată, că în înțelesul regulamentului pentru examenele de ovalificațiune, petenții au să solvească și la mâna direcțiunii institutului pedagogic 20 cor. respective 10 cor., cari fac examenele de corecțiune.

Caransebeș în 25 Maiu 1905.

Consistorul diecezan

După toate cele istorisite ne mai aflăm îndemnați să ne pronunțăm clar judecata noastră despre aceasta credință nazareană.

Nazarenismul e dejosirea sf. Tradiții și a mijloacelor darului lui Dzeu; el aruncă cu tină în unica sobornicească și apostolească, dreptmăritoare biserică și în instituțiile ei sfinte; el consideră tot creștinismul drept teren, unde poate năvăli, poate aprinde cum îi dă mâna. Aceasta e declarată neascultare a spiritului omenesc față de spiritul dumnezeesc. Pe steagul acestei secte vedem scrise cuvintele cernite: „Spiritul disordinei, spiritul răzvrătirii!”

În aceasta stare a lucrurilor fiecare membru sănătos al sfintei maice biserici dreptmăritoare trebuie din toată inima sa să se intristeze, că aceasta curioasă buruiană care au resărit în pământ străin a prins rădăcini și în poporul nostru și trebuie din adâncul inimei sale să deplângă fiecare suflet nenorocit, care s'a lăsat să fie răpit, sedus, nebunit de o astfel de credință perversă.

VII

Măsurile luate în contra nazarenismului.

Când nazarenismul a început a se lăți în patria noastră, guvernul absolutist de atunci credeă, că acestei curioase secte, ai cărei aderenți între altele nu voiesc să poarte arme și disprețuesc ori-ce învățătură, mai bine i-s-ar putea curma calea, dacă va cedă rugării proțimei catolice și protestante, cari au cerut în coantra acestei secte ajutorul puterii de stat.

Deci încep a perzecută pe nazarenii, pe proroci lor îi aruncă în temniță, iar preoții le botează copiii cu forța.

Însă toate aceste nu numai că nu sunt măsuri creștinești ci o astfel de botezare nici n'avea înțeles,

căci părinții nazareni firește pe lângă toate aceste își creșteau copiii în spirit nazarean.

După constituție de tot altcum a proces guvernul, Baronul Iosif Eötvös emanează în 28 August 1868 sub Nr. 12.548 ordonanța, în al cărei sens nazarenii adevărați că nu se recunosc de confesiune legală și deci între altele nu pot purta nici matricule deosebite, însă îi dispensează de obligamentul de până aci, obligament care îi obligă să anunțe cazurile de naștere și de moarte preotului concernent. Totodată provoacă autoritățile administrative, să numească fie-care câte un organ, la care aveau nazarenii să anunțe toate aceste cazuri fiind ținut organul respectiv să notifice aceste cazuri oficiului parochial.

Cât de ilegală a fost ordonanța aceasta, nu este locul aici să discutăm; însă cum a satisfăcut ordonanța aceasta bisericile existente și recunoscute de stat se poate ușor judeca din faptul, că deja la 2 ani, la anul 1870, comunele Pácsér și Makó¹ în chestiunea aceasta subștern un memorandum. Comuna reformată din Pácsér indică influința stricăcioasă a nazarenizmului asupra bisericii, asupra statului și a societății în 7 puncte:

1. Nazarenii pașesc la căsătorie fără de a ținea cont de vre-o formă legală, din care cauză numai cât se înmulțesc căsătoriile nelegiuite și copiii nelegiuiți.
2. Ei se opun serviciului militar.
3. Afară de sf. Scriptură ei ori-ce învățătură o consideră de superfluă.
4. După vederile lor ori-ce comerț se întemeiază pe înșalăciune, disprețuie ori-ce instituție culturală.
5. Nu participă la exercierea drepturilor cetățenești și politice.
6. Față de celelalte confesiuni manifestă o ținută disprețuitoare.
7. Neavând drept să poarte matricule se întâmplă, că ei nu anunță nici cazurile de naștere nici de moarte.

În memorandumul acesta comuna cere în coantra relelor. La pct. 1. Căsătoria civilă, la p. 2 forța statului, la 3, 4 și 5 școale confesionale, la 6: regularea contribuției bisericești pentru părechile conjugale nenazarene și nazarene și contra raului de sub 7 matricule și pentru nazareni.

Nu mult după aceea s'a făcut vorbă despre nazarenism și în conventul districtului reformat „de dincoaci de Tisa”, iar în biserica luterană senioratul Bichișului (Békés) a cerut de la district ca în coantra reacțiunii nazarene să caute la guvern remediu. Episcopul districtului montan (bányakerület; Montandistrict) a crezut, că la ministrul de culte va obține cel puțin atâta, că acela care trece la nazarenism să fie obligat a anunța acest pas al seu preotului său de până aci.

Însă toate aceste memorande, plângeri și rugări n'au dus la nici un rezultat favorabil. — Legislațiunea noastră a tăcut și mai departe. Așa în 13 Ianuarie 1875 ministrul de culte emanează sub Nr. 563 iarăș o ordinațiune, în care el și mai departe consideră de normativă ordinațiunea lui Eötvös și o împărtășește în copie autorităților subalterne spre „știință și acomodare”, însă „în conțelegere cu ministrul de interne o întregește prin următoarele”:

Fiind-că legile noastre religioase de până acuma, în special art. de lege 53 din anul 1868 normează și permite numai trecerea de la o legă receptată la alta resp. recunoaște trecerea de legală, drept aceea nici un individ, care se numește nazarean sau „urmaș al lui Iiștos” nu poate fi considerat de eșit din sinul confesiunii sale legale de până aci așadară și în înțelesul ordinațiunii alăturate, autoritățile civile vor avea să notifice toate cazurile de naștere și de moarte întâmplate între nazarenii preotului acelei confesiuni, la care a aparținut respectivii până aci. Căsătoriile lor, la cari vor pași ei afără de vre-o confesiune receptată, sunt a se considera de nelegiuite. Tot așa nu pot să fie scutiți de plățirea competenței față de confesiunea sa de mai nainte, prin urmare autoritățile se îndrumază ca și de la nazareni și de la toți membrii aparținători unei asemenea secte ilegale, de ori-ce nume, să încaseze sau să lase să încaseze toate competențele și restanțele, cari comunele bisericești respective le cer sub titlul de contribuție bisericească sau parohială ca și de la ori care membru al bisericii, și întru cât procedura aceasta s'ar fi intrerupt provizor prin mine ori prin autoritățile respective acele intreruperi sunt a se sistă.

¹ Toate dispozițiile luate din partea guvernului și pașii mai însemnați făcuți din partea singuraticelor biserici din patria noastră mai întâiu le-a adunat Szeberényi în VIII. și IX. capitolu al lucrării sale (Az egyházak magatartása a nazarénusokkal szemben. A nazarénusok és az állam), lucrări cari și nouă ne-au fost binevenite. Totuș am aflat de bine, ca și una și cealaltă procedură să le conțragem într'un șir cronologic.

(Va urma).

Experiențe pedagogice.

— (Continuare) —

Ajunsei învățător în comuna X. Școala și biserica erau aici edificiile cele mai slabe, făcute din timpurile vechi, încât nimeni nu-și mai aducea aminte, sau să fi auzit din bătrâni ceva despre facerea sau repararea lor. Școala era o adevărată ruină. Ploaia curgea din dragul în lăuntru, pe pereți erau numai bureți și mușgai, ferestrele sparte, vântul șueră printre bârnele putrede și mâncate de cari, pe unde voia și eșia pe unde îi plăcea.

Băncile erau o scândură susținută de doi pari bătuti în pământ. Masa având picioare scurte era pusă pe nește cărămizi, cari la cea mai mică atingere să răsturna. Atâta tot mobilierul.

Cărți, afără de un Catechism cu litere cirile, și un Abecedar de I. Popescu, alte nu se găseau.

Copiii veniau la școală când vreau, astăzi unul mâne altul, vre-o zece din șaptezeci câți erau înscriși.

Poporul era desbinat în partide, nici câtă însuflețire din partea cuiva, toți certându-se, toți gândindu-să numai la interesele proprii, nime la binele comun.

Să înțelege că între astfel de împrejurări speranțele mele cele multe să spulberară în vânt și trista

realitate mi-se arată în toată golătatea ei; dar cu toate acestea eu nu-mi pierd curajul.

Mă pun în conțelegere cu preotul și fac ce fac de încep a veni mai mulți copii la școală și mai regulat. Acum am copii dar n'am cărți; caut în dreapta cauf în stânga, aflu că tot al zecelea copil are câte un Abecedar de Popescu tot rupt, unii au și câte o Istorie Biblică de Sibiu, și câte un Catechism cu litere cirile.

Cercetez care cum știu ceti. Unii din copiii cei mai mărișori știu câteva pagini din Catechism și Istorie de-a rostul, ca apa. Îi pun să cetească însă la alte pagini ca să mă conving cum știu ceti, dar ții-ai găsit-o.

— Că eu n'am învățat pr'acolo. Numai N. N. a ajuns pân'acolo.

— Dar tu până unde ai ajuns?

— Până aici.

— Bine! Ian cetește-mi dară, iată aici.

Copilul abia silabizează și nici nu cunoaște toate literile.

— Bine dar cum ai învățat tu de-a rostul dacă nu știi ceti.

— Că am zis după N. N. și am învățat.

— Care știe mai bine ceti dintre voi?

— Eu știu! — se rădică un copil de vr'o 11 ani.

— Să vedem! — îi zic eu. — Ai carte?

— Am.

— Cetește dară.

Și copilul meu începù a ceti ca fulgerul:

-- vultur, v, vultur, v,

calul e bun la ham,

podul e peste vale,

juncul gras este frumos,

zidul gros este tare,

frasinul e un arbore. —

și într'o clipită fu gata cu cetitul, adecă cu gura, că cu degetul arată pe alt unde.

— Dar bine, măi băiete, cetește mai rar că nu vin Turcii după tine. Ian cearcă de cetește aici!

— Că aici nu știu.

— Apoi că mai înainte cetiși.

— Că așa cum vrei D-Ta nu știu.

— Apoi cum știi tu?

Și copilul iar începù într'un resufu:

— vultur, v, vultur v. —

M'am dus la alt copil.

— Dar tu nu știi să cetești?

Copilul caută spărios și dă din cap în semn negativ, merg la altul.

— Dar nici tu nu ști să cetești?

— Ba eu știu numa n'am carte, că am învățat cu N. N.

— Dar tu?

— Eu iar am învățat cu N. N.

— Iau cartea dela copilul care mă încântase cu cetitul său și pun pe altul să cetească.

— Că eu n'am ajuns pân'acolo.

— Dar până unde ai ajuns tu?

— Iacă până aici.

— Cetește dară să văd cum știi și tu!

— Copilul iar o rupe la fugă de-i ieșia sufletul:

cal, l. cal, l, car, r, car, r. lac, cal, sar, rac, cale, casc."

— Și alt unde nu mai ști să cetești?

— Nu.

— Cum se chiamă litera asta?

— Că eu nu știu.

— Că o cetiși mai nainte!

— Că ... că ... eu nu, nu știu așa, cum, cum zici D-Ta!

Întreb și pe alți copii și tot la acel rezultat ajung.

Mă conving dară că am de lucru tot cu începători, cari nu știu ceti o literă cum se cade și nu știu scria numărul unu.

Întreb pe preot de cărți, că vor fi bani cumva, ca să cumpărăm. Mi-se răspunde că nu sunt bani.

Ce e de făcut dară, că eu vream să am copii nu pleavă?

Mă duc în ceialaltă zi la oraș și aduc la reînțorcere 40 tăblițe și stiluri de peatră și procur dela librăria Krafft din Sibiu 40 Abecedare, se înțelege că pe bani dăscălești, dela mine, cu bunul gând ca să le împart la elevi și părinții lor o să mi-le plătească cu mulțămită mai târziu.

Așa Ghiță! acuma apucă-te de lucru. Măne-zi împart tăblițele între elevi. Bucurie mare simt și bieții mei elevi, dar și eu, când îi văd cum apucă stilurile, unul cu dreapta, altul cu stânga, cum scriu toți ca niște cântăliști, drag Doamne, numai d'un drag să cauți la ei. Așa o duc cu ei până cătră 11 oare, când îi las acasă, și le spun că după amiaz fiecare să aducă pentru tăbliță și stil câte 10 crețari.

Nici nu apucasem bine să ajung la cvartirul meu, unde locuiam — că la școală nu eră cvartir, când și văd doi copii venind în fuga mare spre mine.

— Ce e cu voi?

— Că, o zis tata, să-ți aduc tăblita, că el n'are bani să o plătească, stilul însă l-am rupt.

Celalalt și începe să plângă și îmi spune, că pe el la împins N. N. și a căzut pe tăbliță, de s'o crepat la un colț și a zis muma-sa s'o aducă înapoi, că-l omoară cu bătaia, dacă n'o aduce.

— Lăsați tăblițele la voi, dragii mei copii, că vorbesc eu cu părinții voștri; mergeți numai acasă dar grijii ca să nu spargeți tăblițele ori să rupeți stilurile, că apoi nu aveți pe ce scria.

(Va urmă).

PREDICA

rostită de părintele **Vasile Uzonescu** cu ocaziunea peregrinajului la „Piatra scrisă“.

„Și a zis Dumnezeu lui Moisi: „Desculță-ți încălțămintele picioarelor tale, că locul pe carele tu stai este sfânt“.

Iubiți Creștini!

Alergat-am la acest loc sfânt din părți îndepărtate, ca să ne rugăm lui Dumnezeu pentru binefacerile lui cerești; am venit chiar la acest loc, care din întunerecul vremurilor bătrâne răsarind are putere tămăduitoare de boale trupești și sufletești.

Acasă, la vetrele noastre avem un alt loc de rugăciune, o casă mare și frumoasă, care din dragostea inimii noastre o am ridicat și o înfrumusețăm. Acel loc de rugăciune, acea casă frumoasă e biserica, care fiecare comună o ridică întru lăcaș lui Dumnezeu. În Dumineci și sărbători sunetul clopetelor ne chiamă la rugăciune, dela altarul bisericii se ridică rugăciuni ferbinți către Părintele pentru mila păcii și jertfa laudei. Acolo să aduce jertfa cea fără sânge a Fiului lui Dumnezeu și prin binecuvântarea Duhului sfânt, tot creștinul se îndestulește în suflet de darul lumini.

Dar pe când acasă la căminele noastre clopetele bisericii ne chiamă la rugăciune și doșteaptă în noi datorinți creștine, aici nici clopote nici ziua sfântă de azi nu ne-a adunat ci acea poruncă sfântă a lui Hristos, carea a rostito Samaritencel, că „nici în acest munte nici în Ierusalim vă veți închina Tatălui, căci închinătorii cei adevărați se vor închina Părintelui în Duch și adevăr“, — și iarăș ne-a chemat dorul cel ferbinț al sufletului nostru de a ne ruga și a ne închina lui Dumnezeu și în acest loc sfânt, nădăjduind și așteptând darul său cel prea înalt de tămăduiri trupești și sufletești.

Și că acest dar îl vor și dobândi cei cu credință adevărată vă voi arăta. „Ascultați aceste cuvinte, și faceți toate câte vă voi zice vouă“ (Ieremia XI 4).

Mântuitorul nostru Isus Hristos — Cuvântul și Fiul lui Dumnezeu, luând chipul robului după trup, s'a adus pre sine jertfă pentru a desrobi omenimea de sub blăstămul păcatului de moarte. Acelaș Cuvânt vecinic, primește acum jertfa noastră, acel dulce Isus, care s'a jertfit pentru noi. Nici ingerii, nici lumea aceasta, și nici toate oștile cele cerești împreună cu cele pământești nu ar fi putut aduce jertfă pentru a rescumpăra neamul omenesc, căci greutatea păcatului cerea o jertfă sfântă și dreaptă, dar Dumnezeu întru

atâta a iubit lumea, cât pe unul născut Fiul său l-a dat jertfă păcatului, ca tot cel ce crede întrânsul să nu piară ci să aibă viață de veci. Și pentru o jertfă așa mare, ce răsplătire a avut Isus dela cei chemați la mântuire? Crucea!!! Da! Iubiților Creștini! Crucea, lemnul cel plin de rușine și ocară spre osândirea neamului lui Israel, dar bisericii celei mai înainte neroditoare, aceeaș cruce i-a înflorit spre putere și întărire. Crucea este astăzi păzitoare a toată lumea, pre ea o vedem în răspântiile căilor și între hotare, în vârful dealurilor și prăpăștiile văilor, ca apă-rătoare și întărire în primejdii și nevoi.

Prin cruce însă se sfințește și locul, în care o infigem, întocmai precum odinioară Golgota s'a sfințit printrânsa, când s'a arătat dragostea Părintelui către neamul omenesc. Ne-am mântuit de păcatul cel străbun, suntem rescumpărați din moarte prin moartea lui Hristos, dar totuș nu suntem străini de păcate, ba duhul cel răutăcios al vremurilor de azi pe câți dintre frații noștri nu-i ademenește la păcate. Mulți să la-padă de Hristos și de învățăturile lui cele cu-rate și sfânte, *poate pentru a trăi mai ușor?* Iar alți mulți dintre credincioșii noștri în loc să umble în fapte bune având credință tare în suflet, iscodesc fel și fel de mijloace, de a înșelă, a minți, a-și răsbuna în chipul cel mai crud și păgânesc, și în alte multe păcate, numai ca să nu-și câștige traiul cel de toată ziua în sudoarea feții lor.

Dar și cei buni și drepti în fapte înaintea lui Dumnezeu sunt de multe ori cereați pentru credința lor cea tare, Dumnezeu însă în primejdii îi ferește de rele și îi umbrește cu darul sfințeniei Sale.

Și față de unii și față de alții, Dumnezeu și-a arătat și își arată dreapta sa judecată, pro unii pedepsind, iar pe alți ferind și umbrind cu scutul dreptei sale atotputernice. Locurile acelea apoi unde s'a adevorit judecata dumnezească creștinii le-a însemnat, prin ridicarea sf. Cruci, prin zugrăvirea de icoane, prin zidirea de bi-serici ș. a. cu scopul, ca cei ce vor trece pre lângă ele, să se închine și să se roage lui Dum-nezeu, căci locul pe care stau ei sfânt este. Aceste locuri cu adevărat devin sfințite și in-chinate lui Dumnezeu, mai vârtos, că cei ce se roagă lui cu inimă înfrântă și smerită cu ade-vărat dobândesc mila ceriurilor.

Multe locuri de acestea sântite și închinat-e lui Dumnezeu se află pe pământ, și la anumite sărbători creștinii din mai multe părți să adună acolo în litie.

Între astfel de locuri pentru noi cei din țin-turile acestea este de o deosebită însemnă-tate locul, la care astăzi ne-am adunat. Cine ne poate spune cu adevărat, când s'a făcut și

pentru ce s'a făcut icoană s. Treime scrisă pe peatră? Ne-am pomenit cu ea, și dela bătrânii noștri am învățat, a veni la acest loc pentru a ne închina lui Dumnezeu. Știm că bătrânii noștri au suferit multe prigoniri pentru legea și glia de pământ, ce o stăpânesc. De ar vorbi acestea văi și dealuri, și de ar da glas freământul tainic al codrilor ce încunjură Piatra scrisă, multe — multe ne-ar putea povesti din năcazurile, durerile, prigonirile, ducerea în robie a strămoșilor noștri. Se ascundeau ei prin peșteri și crepături și în desișul pădurilor, când dușmanul se apropiă pentru a-i robi.

Dar ei aveau credință tare în legea lor — mai tare ca noi azi — și poate chiar la acest loc, Dumnezeu își va fi arătat ajutorul său, scutindu-i de primejdii. Mai târziu apoi după ce s'au liniștit vremurile, își vor fi adus aminte de întâmplările lor, și au închinat această icoană sfântă..

Și ne-a rămas spre păstrare din neam în neam acest loc sfânt, unde cu ajutorul lui Dumnezeu și din dărnicia noastră vom zidi și un lăcaș lui Dumnezeu, care lăcaș sfânt iarăș va rămâne din neam în neam, până când valurile acestui riu vor udă poalele „Petrii scrise“ căci scris este „nici porțile iadului nu o vor birui pe dânsa“.

Iubiților Creștini! Să nu ne rușinăm a veni la acest loc sfânt, de a cere dela Dumnezeu cele de trebuință și de folos sufletelor și trupurilor noastre. Să nu venim numai din curiozitate de a vedea Peatra scrisă, ci cei ce se vor aduna la acest loc sfânt, să se adune cu credință și cu dragoste, căci la din contra venirea lor aici nu le va fi spre folos. — Și se ne adunăm an de an la acest loc, de unde strămoșii noștri înălțau ferbinti rugăciuni către Dumnezeu, către acel Dumnezeu, care și din inimile noastre primește rugăciunea umilă, și va păzi pe cei cu credință întrânsul și va ocroti și neamul nostru cel românesc, atât de mult cercat de vi-forul ispitelor acestor vremi, ce le trăim.

Deie Dumnezeu ca ziua de azi să le aducă mângăiere celor ce din mari îndepărtări au alergat aici; deie Dumnezeu, ca celor ce și-au înălțat aici rugăciuni către dânsul, aceste a le lor rugăciuni să fie bine primite la jertfelnicul lui cel mai pe sus de coriuri, și iarăș deie Dumnezeu, ca și de aici înainte în pace și sănătate să ne adunăm la acest loc sfânt și scump nouă.

Cătră tine îmi rădic acum smeritul meu glas, Părinte, cătră Tine Părinte, carele aduni cele risipite ale Tale! Ție mă rog Isuse, Fiul lui Dumnezeu, carele unde sunt doi sau trei adunați în numele Tău, și Tu în mijlocul lor ești; Ție mă cuceresc Duhule sfinte, carele în chipul limbelor de foc ai întărit credința

noastră, ce mistuie ispitele contrare, și carele mângăi pe cei suferinzi: Prea sântă Treime, primește rugăciunea noastră, a robilor Tăi, adusă pentru obștea ce stă naintea feții Tale, dăruiește darul milii tale și în vrednicește acest neam oropsit în traiul său ca vecinic se Te preamărească în scumpa sa lege. — Amin.

O adunare învățătorească memorabilă

Despărțământul Caransebeș al Reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școlile confesionale din dieceza Caransebeșului, în adunarea sa ținută în Marța Rosaliilor din acest an în Prisaca, a hotărât ca următoarea adunare a despărțământului să se țină în 1 Iunie a. e. în Caransebeș cu ocaziunea examenului deja școala confesională din acest oraș.

În ziua fixată pentru această adunare s'au întrunit câțiva învățători de pe sate și au azistat la examenul dela școala confesională amintită. Președintele la acest examen a fost: Prea On. D. protopop Andreiu Ghidiu, care este totodată și președintele despărțământului nostru; exmis al Ven. Consistor d-l Dr. Dimitrie Cioloca, asesor-referent la senatul școlar. De față eră și comisariul școlar al tractului Gheorghe Cătană.

După terminarea examenului domnul președinte deschide ședința, funcționând ca notar Gheorghe Lipovan învățător în Maciova. Punctul prim din ordine de zi a fost comunicatul membrului Gheorghe Cătană asupra lucrării sale „Icoana școalei“ aprobată și de Venerabilul Consistor diecesan, schimbându-i titlu în „Cronica școlară“. Adunarea exprimă mulțăminta sa membrului Cătană pentru lucrarea prezentată și pentru comunicatul făcut asupra ei.

A urmat apoi la ordinea zilei discuția asupra examenului, la care au azistat membrii prezenți. Membrul Gheorghe Lipovan, — relevând faptul, că cu ocaziunea unei adunări a despărțământului nostru ținute înainte de acestea cu vr'o 4 ani tot la examenul dela școala confesională din loc, d-l învățător Nicolae Velcu, care funcționează la clasele băeților dela această școală, s'a supărat pentru observările, ce s'au făcut atunci. — este de părerea, ca întâiu să se pronunțe asupra examenului din acest an comisia oficială. Fi-rește, că părerea membrului Lipovan nu s'a putut accepta. În momentul următor se rădică învățătorul Velcu și cu voce agitată spune, că adunarea despărțământului s'a mai ținut odată cu ocazia examenului dela școala, la care funcționează d-sa; că de astădată i-s'a adus adunarea despărțământului pe cap fără învoirea d-sale și numai la dorința răuvoitorilor d-sale, cari voiesc numai să-l ia peste picior și să-l batjocorească; că d-sa nu s'a pregătit anume pentru examen și că d-sa știe ce activitate a dezvoltat în deursul anului școlar cu elevii, și așa — zice d-sa — „Mă recomand“. Membrii despărțământului reuniunii stau ca înmurmurii, iar Dl Velcu, luându-și bastoanel și pălăria, „se recomandă“ cu aer grav și serios. Câțiva membrii reculegându-se strigă: Stai aici, să vorbim! Nu fugi! Dar d-l Velcu atunci eră de bună seamă pe stradă urmându-și calea cătră casă.

Cu toate acestea se intră în discuție asupra examenului, vorbind membrii Cătană, Dr. Barbu, Dr. Cioloca, Cornean, apoi oaspeții Ilie Minea, profesor de limba română și istorie la institutul pedagogic, și Maxim

Dalea învățător în Jupa, — și avându-se în vedere, că materia de învățământ parcursă nu corespunde planului de învățământ, că din partea învățătorului nu s'a observat nici un metod: adunarea despărțământului declară examenul de nesuficient, iar purtarea d-lui Velcu față de adunarea despărțământului reuniunii învățătoresți o reproabă.

Se înscrie de membru nou al reuniunii d-l Ilie Minea. Apoi d-l președinte, comunicând adunarea prezintă a reuniunii de ultima în anul societății curent, încheie ședința.

Am plecat fiecare la ale sale cu ideile, ce și le va fi format conform dispoziției sale sufletești despre școala confesională din Caransebeș.

Pe la 5 oare după amiază primesc o scrisoare de la un membru al reuniunii noastre învățătoresți, în care-mi zice: „Te rog și eu să faci raport... despre adunarea noastră memorabilă”. Iată de ce am botezat-o așa. Am satisfăcut dorința nu numai a membrului, care m'a rugat în scris, ci și a altora. Adunarea noastră „memorabilă” a decurs întocmai după cum am arătat mai sus. N'am adăus și n'am omis nimic. Am împlinit rolul unui simplu cronicar. Dar să privim acum „adunarea noastră memorabilă” și dintr'alt punct de vedere, dintr'un punct de vedere mai înalt.

*

Marele învățător al neamului nostru, Gheorghe Lazăr, pătruns de dragoste curată față de poporul nostru, acel Gheorghe Lazăr, despre care dușmanii neamului nostru au zis odinioară, că nu le trebuie Românilor un episcop, așa de învățat, a rostit frumoasele cuvinte, că *fericirea unui popor depinde de la felul cum își crește tinerețea*. Iar mântuitorul omenirii a fixat ca țintă desăvârșirea: *Fii desăvârșiți, precum Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este* (Matei 5, 48). Și adevărurile propoveduite în vremea aceea rămăsu adevăruri veșnice până în ziua de astăzi. Nota caracteristică a timpurilor actuale este sfortarea conducătorilor țării și a tuturor oamenilor de bine ai neamurilor pentru rădicarea masei poporului. Ideea de a instrui și a însufleți masele poporului și a le face părtașe la binefacerile civilizației aparține timpurilor moderne. Mare a fost lupta pentru a se ajunge la cucerirea acestui adevăr. Pe când în vechime omul eră mutilat pentru a fi stăpănit; pe când în timpurile medievale se considerau de profanare și impietate încercările timide ale științei; timpurile moderne singure au înțeles, că ceea ce mișcă pe om în fața frumosului, ceea ce-l transportă în fața virtuții, tot ce e generos, eroic în el, nu poate să izvorască decât numai din răspândirea instrucției în toate clasele societății. Odată cucerit acest adevăr, popoarele au început să lupte cu energie pentru a birui vrăjmașul cel mai primejdios: *ignoranța*.

Înainte vreme însă se credea, că spre acest scop este de ajuns să-și înzestreze cineva mintea cu cunoștințe științifice. Astăzi însă, când oamenii de caracter sunt rari ca ceasurile de bucurie, poate să fie cineva toabă de carte, și totuși, să nu fie necondiționat socotit ca un om de treabă. Nu trebuie să pierdem din vedere, că popoarele cari au însemnat și însemnează ceva în lume, datoresc această superioritate mai mult caracterului lor hotărât și stăruitor, decât culturii intelectuale.

(Va urma).

Varietăți

Peregrinaj la „Piatra scrisă”. Ca în toți anii așa și în anul acesta, o litie impozantă, constătoare din credincioși de ai noștri de pe Valea Bistrei, a Pogănișului, din Caransebeșeni etc. a început Sâmbătă în 27 Mai dela biserica catedrală din loc drumul său spre „Piatra scrisă”. În fruntea litiei mergeau în două șiruri copii îmbrăcați în stihare purtând cruci, facii, răpizi și prapori, apoi școlari și școlărițe din Caransebeș și jur; între aceste șiruri purtătorii de prapori mari și icoane, asemenea din Caransebeș și altele. Aceștia le-au urmat preoți și protopopul Caransebeșului îmbrăcați în ornate preoțești. Litia a trecut pe dinaintea reședinței episcopescii, din ale cărei ferestri deschise P. S. Sa D-l Episcop diecezan *Nicolae Popea* împărtășă binecuvântarea sa peregrinilor. Litia plecată din Caransebeș s'a marit cu credincinșii comunelor, prin cari a trecut până la „Piatra scrisă”, unde s'a întâlnit Duminecă dimineța cu mare mulțime de peregrini aproape din toate satele Graniței. Duminecă la 9 oare s'a făcut sub cerul liber s. liturgie pe malul drept al Timișului, ce curge pe lângă numita Piatră. A pontificat I. P. C. Sa Părintele arhimandrit și vicar episcopesc *Filaret Musta*, asistat de P. O. D. protopresbiter *Andrei Ghidui* și de numeroși presbiteri. Presbiterii, cari au însoțit litiele și au asistat la s. liturgie sau au săvârșit alte funcțiuni bisericesti cu ocaziunea peregrinajului de Duminecă sunt părinții: Spiridon Șandru din Caransebeș, Iuliu Musta din Glimboca, George Popovici din Zăgujeni, Romul Tinca din Buchin, Ioan Popovici din Ciresa, Ioan Bogoeviți și Pavel Șandru din Teregova, Ioan Sirbu din Rusca, Nicolae Usonescu din Cârpa, Vasile Usonescu din Bolvașnița, Ilie Pepa din Armeniș, Romul Jurchescu din Peștere, Simeon Răzvan din Domașnia, Valeriu Nemoian din Luncașița, George Ivanici din Sadova, Florea Suru din Valișoara, Martin Vernichescu din Verciorova, Pantelimon Domil din Bucosnița și Ioan Lăpădăș din Ohaba-Mutnic. În decursul s. liturdii părintele Vasile Usonescu a ținut predica publicată într'alt loc al acestei foi. O impresiune, ce va rămânea pururea vie în mintea credincioșilor peregrini a făcut-o prezența și participarea activă la serviciul divin a I. P. C. Sale Părintelui arhimandrit și vicar episcopesc, din ale cărui mâni au primit toți peregrinii sf. anafora. Numărul peregrinilor s'a urcat la 5000 de suflete, între cari și multă inteligență. Cu ocaziunea acestui peregrinaj s'a adunat pentru fondul înființării capele la „Piatra scrisă” suma de cor. 373-37, la care a contribuit I. P. C. Sa Dl Filaret Musta cu zece cor., pentru cari i-se aduce profundă mulțămintă.

Peregrinul.

Bibliografie

A apărut broșura: **Novi homines Caransebesienses, reflexiuni la articoli apăruti în Gazeta Transilvaniei și Renașterea**. Prețul 1 cor. Se poate procura dela d-l **Petru Valușescu**, Caransebeș.

Licitațiune minuendă

Pe baza învinițării Venerab. Consistor diecezan ddo 5 Maiu Nr. 1349 B. ex 1906 se escrie licitațiune minuendă pentru repararea totală a cerimei și facerea de nou a vâlăelor de tinichea sub streșina bisericii din Silagiu protopresbiteratul Buziaș, care licitațiune se va

țineă în 10 Iunie 1906 la 2 ore postmeridiane în sala școlii din loc cu prețul de exclamare de 898 cor. 80 fil. Doritorii de a întreprinde această lucrare vor avea să vină în fața locului și înainte de licitațiune să depună vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Specificațiunile de măsuri și spese se pot vedea ori și când la oficiul parohial din Silagiu.

Silagiu în 13 Mai 1906.

[34] 3—3

Aron Moise

președ. com. parohial.

Ignatie Petroviu.

notar com. parohial.

Pe baza încheierii Ven. Consistor diecezan de dtdo 16 Iulie 1903. Nr. 2548 B se escrie licitațiune minuendă pentru reconstruarea cerimii sf. biserici din **Jidovin**, protopresbiteratul Bocșei-montane cu prețul de exclamare de 1200 cor.

Licitațiunea se va țineă la 1 Iulie n. la 2 oare p. m. în școala gr. ort. din loc.

Reflectanții vor avea să depună la începutul licitațiunii vadiul de 10% din prețul de exclamare în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea la oficiul parohial.

Contractul încheat între comuna bisericească și întreprinzătorii să ridice la valoare de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistor diecezan.

Jidovin în 1/14 Iunie 1906.

1—3 [38]

Comitetul parohial.

Pe baza încheierii Ven. Consistor diecezan dtdo 3 Mai a. c. Nr. 1706 B. ex 1906, se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea s. bis. din **Jena**.

a). Legarea s. biserici cu fer.

b). Pardosirea s. biserici cu terazo.

c). Văpsirea de nou a turnului și a acoperământului.

d). Facerea de nou a 8 ferestre de fer.

e). 2 uși duple.

f). Repararea zidului în lăuntru și din afără cu ciment, precum și pe cerime (naja bis.) a se pune trestie și a se măltări și vărui.

Licitațiunea se va țineă în 11/24 Iunie 1906 la 10 oare a. m. în sala școlii din loc cu prețul de exclamare de 282780 cor.

Doritorii de a întreprinde aceasta lucrare vor avea să vină în fața locului și înainte de licitațiune să depună vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Specificațiunile de măsuri și spese se pot vedea ori și când la Oficiul parohial din Jena.

Jena, 28 Mai st. v. 1906.

1—1 [36]

George Coșariu

preș. com. par.

Todor Muntean

epitrop.

Concurse

Nr. 352 F. G. — 1906.

Spre scopul conferirii de stipendii din „**Fundațiunea lui Gozsdu**“ pe anul școlar 1906/7 pentru școlile medii, facultăți, universități și școlile de cadeti militari la armata comună și honvezi — se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clausula

parohului competent, că și de prezent aparțin la biseriala greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public, din patrie, spre care scop au să substearnă studenții dela școlile medii atestatul despre anul școlar 1905/6 iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul dirigătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului competent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestatul oficios despre ocupațiunea sa și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are să arate în petițiunea sa specialitatea, la care, și locul unde voinște a continuă studiile, precum și aceea, dacă are și alt stipendiu.

4. Cei ce voinesc să studieze în străinătate, au să arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca la cazul, dacă li-se va vota stipendiul, să se poată îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândire de stipendii spre absolvirea școlilor militare de cadeti, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiilor stabilite în acest concurs (p. I. a—c, 2, 3, 6, 8 și 9), numai atunci se vor estrada comandai școlilor militare dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeti.

6. Petițiunile instruate cu documente necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunii lui Gozsdu (Budapest, VII. Holló utca 8. sz.) până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provoacă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea riguroaselor și câștigarea gradului de doctor, că până la termenul sus indicat, să arate rezultatul studiilor din anul școlar 1905/6, căci altcum li-se va sistă stipendiul respective nu vor căpăta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după termenul scris, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul expedării regulate fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimitte rezoluțiune reprezentanței.

Din sedința comitetului fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1906.

[40] 1—3

Comitetul.

Pe baza decisului Venerabilului Consistor diecezan dtdo 21 Ianuare a. c. Nr. 4224. ex 1905. din partea subscrisului comitet parohial se escrie din nou concurs pentru ocuparea postului *invățătoresc* la școala confesională gr. or. română din **Gavojdia**, tractul Lugoj cu termin de recurgere până în 30 de zile dela prima publicare în Foia Diecezană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu în bani gata 600 cor.

Paușal de lemne pentru invățător 80 cor. iar pentru școală 60 cor.

Scripturistica invățătorului 20 cor.

Pentru conferințe și adunare 30 cor.

Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Cortel liber cu 2 chilii, tindă, grajd și cămară,

1 juger grădină intravilan și 3 jugere extravilan.

Învățătorul ales este îndatorat a purta și cântărilor în și afară de biserică, a instrui școlarii în cântările rituale, a compune socoțile bisericesti și școlare și a purta agendele notariale ale comitetului și sinodului parohial fără remunerațiune.

Dela recurență se fecere testimoniul de calificatiune învățătoarească cu calculul general cel puțin „bun”, și se vor preferi aceia cari posedă cunoștința muzicii vocale și instrumentale, cu scopul de a conduce și instrui corul vocal al reuniunii de cetire și cântări deja existent.

Pentru servitiile prestate în alte comune, comuna noastră bisericească nu acordă nici un favor cu privire la cuiuiale.

În fine sunt recurenții poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfânta biserică, însă numai cu știrea D-lui protopresbiter tractual, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recursurile ajustate cu cele de lipsă și adresate comitetului parohial sunt a se substerne On. Oficiu protopresbiteral gr. or. român din Lugoj.

Dat din ședința comitetului parohial ținut la 23 Aprilie 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan dtto 3 Faur Nr. 385 Sc. ex 1906 se escrie concurs pentru ocuparea postului de *învățătoare* la clasa de fete din **Vraniu**, protopresbiteratul Bisericii-albe, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în Foaiă Diecezană.

Emolumentele

- a) Salar în bani gata 572 cor.
b) Paușal pentru 32 metri de lemne de foc: anume 128 cor. pentru învățătoare și 64 cor. pentru sala de învățământ = 192 cor.

c) Scripturistica 20 cor.

d) Paușal pentru conferințe 20 cor.

e) Unu estravilan de 400 stângeni, după care aleganda are a suporta toate sarcinile publice.

f) Cortaj liber de 3 chilii, caină și cămară în edificiul școlai.

Pentru servitiile prestate în alte comune Vraniul nu acordă nici un emolument.

Recurențele sa-și subștearnă petitiunile instruite cu documentele recerute adresate Comitetului parohial din Vraniu prin protopresbiterul Filip Adam în lfm.

Vraniu în 26 Martie 1906.

Nicolae Balmez m. p. Iosif Ciulin m. p.

preș. com. par.

not. com.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistor diecezan data din ședința sa ținută la 10 Faur a. c. sub Nr. 193 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă preotul Simeon Blajovan din **Hodoș**, protopresbiteratul Lugoj, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaiă Diecezană”.

Emolumentele sunt:

1. A treia parte din sesiunea parohială și venitele parohiei.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită recerurile instruite conform regulamentul pentru parohii și adresate comitetului parohial din Hodoș, Oficiului protopresbiteratul din Lugoj.

Tot odată sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 28 Faur 1906.

1—3 [35]

Simeon Blajovan

Mihailu G. Crăciun

președinte.

notar.

În conțelegere cu mine: Dr. George Popoviciu, protop.

„SALVATORIA”

INTREPRINDERE DE CREDIT VERȘET (VERSECZ) Str. Petőfi 69.

Împrumuturi-Hipotecare
pe pământuri și edificii:

3¹/₂ 5³/₄ 0

Pe lângă întabulare cu durată de 10—70 ani Banca n'are dreptul a abziice împrumutul datorasul însă ori și când poate replăti restul.

Credit-Personal
pentru funcționari, comerțianți și industriași.

0 6-7

Pe lângă prenotare pe salar, giranți ori deposit de hărți de valoare. Pe restimp de 2—20 ani.

Convertire favorabilă a împrumuturilor vechi și scumpe. — Legături avantajoase cu primele bănci din țeară (între altele și cu institute renumite din Sibiiu) și externitate. — Prospecte și informațiuni pe lângă marcă pentru răspuns. — Representanți reali primim în toate comunele. 15—26 [56]